

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Teléfono: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 538

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ARAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 80
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár * VI. évfolyam * 231. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Kiszlev 25 * 1923 december 3 Hétfő

A régi Makkabeusokról az új Makkabeusoknak

Irta dr. Lövy Ferenc

Több mint kétezer esztendőre röppen vissza lelkünk, midőn a Makkabeusokról megemlékszünk. Pedig ez a legfiatalabb ünnepe a zsidóságnak. Ez áll legközelebb hozzánk időben, mint ahogy az összes égi testek közt legközelebb hozzánk a hold, ez az éjben tündöklő fényes, kihalt csillag. A Makkabeusok kora, dicsősége is fényes, ragyogó, de kevéssé ismert és méltott. Ennek is megvan a maga oka.

Két klasszikus népe volt az ókorok, melyek megvetették az alapját a későbbi korok kulturájának: a héber és a hellén. A zsidók adták a hitet, erkölcsöt; a görögök a tudást, művészetet. Az egyisten fogalma, a felebaráti szeretet, az egész emberiségnek egy embertől való származása, az emberiség testvérisége zsidó agyakban fogamzott meg először ép úgy, mint ahogy az építész, bölcsészet alaptörvényeit a görög géniusz foglalta először rendszerbe.

A művelődéstörténet egyik legérdekesebb, még éppenséggel sem eléggé méltott fejezete az ókor e két klasszikus kulturájának, a héber és hellén szellemnek találkozása. Nagy, nehéz és hosszú küzdelem támadt az egyszerű erkölcsű, egyistenhívő, földműves és baromtenyésztő zsidó nép fia lelkében, midőn Nagy Sándor hódításai nyomában a görög művészettel, szokásokkal és életmóddal megismerkedtek. A görög művészet, a gimnáziumok, melyek akkor csupán testgyakorló körök voltak, a görög színházok, amiket azelőtt sosem láttak, hallottak, elkábitották, elvakították őket, úgy hogy odadobták érte saját énjüket, egyeniségüket, erőnyelveiket, eszméiket, amelyekben ők messze föllette állottak a görögöknek. A biblia istenéről, az Örökkévalóról, megfélemedtek az Olympus isteneiért, holott ezek csak tuhatalmas uralkodók istenítései voltak, kik mai felfogásunk szerint, de bibliai szempontból megítélve is, erkölcstelen, sőt beestelen életmódot folytattak. Így — hogy csak néhány adatra mutassunk — Jupiter, a főisten bikává változik, hogy Európát elcsábítsa, kit aztán hűtlenül elhagy; istennők minden szövegnyelvet nélkül szeretkeznek szépalkatu ifjakkal; az Olympuson valóságos orgiákat ülnek görög istenek és istennők. A zsidóság azt hitte, hogy a görög műveltséggel a görög bálványimádást is követni kell és annyira elgrogosodtak, hogy még a jeruzsálemi főpapok is görög neveket vettek föl, mint Jázon, Menelausz, Alkimos. Ugy látszott, hogy a zsidóság rövid időn belül be fog olvadni a görögösekbe.

Ekkor hirtelen nagy fordulat állott be. A görög eredetű Antióchus Epifánész király, kinek birodalmához Judea is tartozott, hogy uralmát megszilárdítsa, elrendelte, hogy birodalmában csak egy nyelv és egy vallás legyen: a görög. Az egész birodalomban könnyen ment a dolog, csupán Judeában akadt egy kis csoport, mely nyíltan szembeállt az asszimilációs törekvéssel. A király erre erőszakot alkalmazott és a jeruzsálemi templomba, az egyetlen helyre a föld kerekén, hol már akkor századokon át kép és szobor nélkül imádták a láthatatlan és ábrázolhatatlan Istent, bevittette Jupiter szobrát. Ez nyílt ellenszegülést váltott ki és Mattiszjáhu, egy egyszerű öreg pap, fiával együtt egy kicsiny csapat élén fegyvert fogott a zsidó vallás védelmére. Az öreg pap fellépése nevetséges botorságnak látszott, de csodát művelt. A nép, mely önként elpártolt ősi hitétől, nyelvétől, szokását idegennel cserélte föl, az erőszakos eljárás következtében öntudatra, önértetre ébredt. Juda, kit Makkabi (kalapács) névvel tisztelték kortársai, földművesekből és pásztorokból szervezett hadseregével fényes győzelmet aratott a szír király zsoldosai fölött, az országból kiverte őket, a jeruzsálemi templomból kidobatta a bálványszobrokat, újra fölszenteltette az ősi, szent templomot és ennek emlékére elrendelte a templomszentelés (chanuka) ünnepét, melyet a zsidóság mind a mai napig meg is tart.

A háboru természetesen meg-megújult és néhány vitzed alatt Mattiszjáhu legtovább élő fia

Judea teljes függetlenségét kivivta. A Makkabeusok dinasztiát alapítottak, Judeára és a zsidóságra nem remélt boldog kor következett. A nép hitében, nyelvében, nemzetiségében megújult, megerősödött.

A Makkabeus uralkodók azonban hatalmukban és jólétükben lassanként eltértek az eszménytől, mely őket nagyvá tette. Olyanokká lettek, mint a többi kisázsiai királyok. A hittel, a néppel egyre kevesebbet törődtek. A nép is elhidegült irántuk; nem voltak a nemzet ideáljai, mint elődeik. Pártoskodás, trónvillongás támadt köztük, döntőbírónak a rómaiakat hívták és Pompeius 68-ban bevonult Jeruzsálembe, a templomot kitosztotta és Judeát római provinciává tette. Egy század keserves szenvedés után Titusz, későbbi római császár elpusztította Jeruzsálemet és a templomot, az egész zsidóság központi szentélyét és azóta a zsidóság a föld kerekén szétzóródva él és tír és szenved és várja szenvedéseinek végét, egy jobb, boldog jövő hajnalhasadását.

A mostani rémes világháboru borzalmaiból merült fel a reménykeltő csillag, mely Kelet felé mutat és a párisi békekonzferencia egyik pontja kimondotta, hogy a zsidóságnak joga van Palesztinában egy nemzetközi védelem alatt álló otthonra, az szétszóródásban élő zsidóságnak pedig egy nemzetiségi, mint vallási kisebbségi jogokhoz, hogy így a majdnem kétezeréves zsidókérdés végre megoldáshoz jusson.

A Makkabeusokról pedig, kik fegyverrel viv-

ták ki népük szabadságát, de aztán letértek a zsidóság útjáról és hivatásuktól, melyet a gondviselés számukra az emberiség háztartásában kijelölt, eltértek azon végzetes tévedésben, hogy a köztük és közöttük lakó népek szokásait, hitét fölveve, az átídomulás, az asszimiláció biztosíthatja hatalmukat, jövőjüket — lassanként megfélemedezett a zsidóság. A talmudban, midrásban, a rabbinikus irodalomban még a templomavató Judának, a világhírű Makkabeusnak a nevét sem találjuk. Harcaikról, győzelmeikről, országalapításukról a későbbi zsidóság egy szóval sem emlékszik meg, csak a templomszentelési ünnepet tartotta és tartja meg jelétül annak, hogy a zsidóság nem háborúra, hanem békére törekszik; nem fegyverekkel, hanem eszmékkel, igazsággal és joggal akarja kivívni igaz ügyét. A másét nem bántva, a magáét nem hagyva, hogy mint zsidók élhessünk és teljesíthessük hivatásunkat a népek és felekezetek családjában.

A Makkabeusok emléke ott tündöklő a zsidóság éjszakai egén, mint a telihold. Fénylik, ragyog, de nem melegít. Elnézzük, csodáljuk, elmerengünk rajta intelmű, tanulságul és utmutatásul, hogyan haladjon, mit tegyen és mit kerüljön az új Makkabeus nemzedék, mely a zsidóság majdnem kétezer éven át hányatott hajóját biztos révbe akarja juttatni és a zsidókérdést megoldani nemcsak a zsidóság, hanem az egész emberiség javára, üdvére.

Bratianu Vintila a liberális kormány munkájáról

Befejezték a felirati vitát. Maniut lehurrogta a többség. Csütörtökig elnapolták a parlament üléseit

(Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tulságosan hosszúra nyult felirati vita a kamara mai ülésén befejeződött. A vita részlemét Bratianu Vintila foglalta össze, aki beszéde során ironikus hangon emlékezett meg az ellenzéki pártok vezéreinek képességeiről, majd dicsőítette a liberális rezsimet és a kormány munkáját, ami szerinte teljesen szánalta az ország, pénzügyi, gazdasági és politikai helyzetét. Az ülés letolyásáról a következő tudósításunk számol be:

Az új törvények eredményei

Az ülés megnyitása után Dan Emil, a felirati javaslat előadója befejezte az előző nap megkezdett beszédét, majd Bratianu Vintila emelkedett szólásra.

A pénzügyminiszter kijelentette, hogy mint pénzügyminiszter elsősorban azt veszi számba, mennyi hasznot hoz. Megállapítja, hogy nem volt szükségtelen és felesleges ez a vita, mert megmutatta az országnak azok képességeit, akik a hatalmat maguknak követelik és így az ország tisztában lehet azzal, mi vár rá a jövőben. Azzal vádolják a kormányt, hogy tulságosan kevés munkát fejt ki a törvényhozás terén. E vád alaptalan. A kormány tető alá hozta az új alkotmányt.

Maniu Gyula félbeszakítja: Az önök alkotmányát!

Hangok a liberális pártból: Az ország alkotmányát!

Bratianu Vintila Maniu felé: Ha van valami mondanivalója, szíveskedjék a szöveget igénybe venni. Ezután rámutat arra, hogy az alkotmányreformot, az agrárreformot, az adóreformot alapos megfontolás után hozta a parlament elé és alkalmazása bámulatos eredményeket hozott. E hatalmas munkálatokon kívül a kormány tisztviselői pragmatikát is készített.

Madgearu közbe akar szólni.

Bratianu Jonel miniszterelnök: Ön már tartott egy beszédet a felirati vitában, hagyja hogy beszéljen a pénzügyminiszter is.

Bratianu Vintila: A külügyi költségvetést is megjavítottuk. A földművelésügyi miniszter ismertetni fogja a földosztás után előállt helyzetet, de annyit én is kijelenthetek, hogy az agrárreformot külföldi presszió nélkül csináltuk meg.

Maniut nem hagyják beszélni

A pénzügyminiszter ezután támogatja a nemzeti pártot, amely azzal fenyegetőzött, hogy a népszövetséghez fordul a választások miatt.

Maniu válaszolni akar, mire a miniszterelnök így aposztrofálja: Hisz ön csak azért jött ide, hogy sértegető deklarációkat olvasson fel. (Nagy zaj.)

Bratianu Vintila kijelenti, nem engedni magát beszédében megzavarni.

Maniu reflektálni akar, a többség nem engedi és lehurrogja a nemzeti párt vezérét, mire a pénzügyminiszter így szól: Még sok mondanivalóm van, ha Maniu ur beszélni óhajt, iratkozzék fel személyes kérdésben.

Maniu felmegy a szöszékre és Orleanu elnökkel tárgyal. A lárna tíz percig tart, míg végre a pénzügyminiszter folytathatja beszédét.

Bratianu Vintila vádolja a nemzeti pártot, hogy külföldi vádaskodásaival érveket adott a magyaroknak Románia ellen.

Snpu: Sokkal súlyosabb ennél, hogy a hadsereget felhasználták a alkotmány megszavazásához.

Bratianu Vintila folytatja beszédét és megállapítja, hogy a liberálisok tiszta morális atmoszférát teremtettek. Azután dicséri Sassu kereskedelmi minisztert, aki aktívva tette az ország kereskedelmi mérlegét. Hangsúlyozza, az államkincstár helyzete kedvező, dacára hogy több mint ötezer kincstári bont konszolidáltak. Kijelenti, hogy sohasem könyörgött külföldi kölcsönökért. Előadja a Zaharoffal folytatott tárgyalásokat, aki két és félmillió font sterling kölcsönt ajánl és akinek repulációját kötelessége megvédeni.

Az elnök ezután bejelenti, hogy a kamara ülését csütörtökig elnapolják, amikor Bratianu Vintila folytatni fogja beszédét.

Mussolini elismeri Oroszországot

Róma, december 1. Az olasz-orosz ideiglenes kereskedelmi szerződés vitájánál Mussolini is felszólalt a kamarában. Megelégedéssel konstátálja, hogy a fascista sajtó is elismerte az Oroszországgal való gazdasági összeköttetés szükségességét. Most már csak az a kérdés, vajjon az olasz nemzet hasznot húz-e abból, ha végleges hidat ver Oroszország felé. Mussolini meg van győződve arról, hogy Olaszország szempontjából hasznos volna annak megállapítása, hogy az olasz kormány hajlandó Oroszországot in jure elismerni, ha ellenértékül Oroszország jó kereskedelmi szerződést nyújtana.

TÁRSASÁG

állás nélkül

nta

rk

-Marseille

kt Canada

amerika

indul

án.

ant érdeklődni lehet

edia. Bukarest

Cluj

sz J.

tek árúgyára

mand 77.

rina 4.

R T

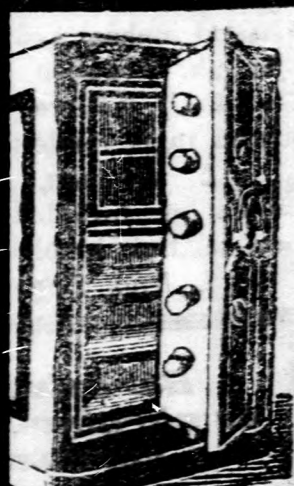
ndöt

vatövet

bdát

ddöt

rzési forrás!

Telefon 494

agyona,

személyesen

ényét. o o

visszavesszünk.

uház

s papirkereskedés

u Viteazul

Városról városra — két nemzedék között

IV.

Az erdélyi zsidóságban belül ez az utolsó pár esztendő érdekes és egyben szomorú változásokat hozott, amelyek statisztikai összefoglalásával értékes munkát végezne az arra vállalkozó. Köztudomású, már okánál fogva is, a falusi zsidóságnak városokba való beözönlése. Ezzel azonban szinte egy-méretű az amerikai kivándorlás, mely egyes kisebb városok zsidó közéletében mélyen érezteti hatását. Így a többek között

Segesváron

is, melynek fiatalsága veszedelmesen megfogyatkozott s fogy napról-napra. Itt és ezen a vidéken alig van olyan zsidó család, melynek valamelyik tagja már ne volna Amerikában, vagy áthajózásra ne készülne. Természetesen a fiatalok sorait bontja meg az amerikai-járás s részben ez az oka annak a megállapításunknak, hogy Erdélyben és Bánságban mindenütt a zsidó lányok száma leg-alább kétszer annyi, mint a fiuké.

A kis Zsibón 64 lányt számoltunk össze, alig 20 fiatalemberrel szemben. És ez az arány mindenütt. Segesvár sem kivétel. Alig van 5-8 fiatalember s ezek egy része is már rég házasságra érett. Viszont alig van olyan fiatalember, ki ne készülne elvándorolni. Ez azután meg is bontja a város zsidó közéletét, mely valamikor olyan élénk volt. Remélhetőleg most megváltozik a helyzet, mert a nők lesznek azok, akik a zsidó munka élére állanak. Öv. Bretter Sámuelné került az élre, kit drága emlékek szeretete fűz Palesztinához. Istenben boldogul, jótékonyágáról messzeföldön híres Bretter Sámuel nemcsak járt Palesztinában, de az első földvándorlók között volt. Híres jó szíve ölte meg, mielőtt megérhette volna, hogy az általa megvásárolt kolóniába költözhesse. Mellette öv. Mendel Bernátné vezeti a női munkát, mely Jehudit név alatt fogja össze Segesvár női társadalmát. A lányok az Aviva-csoportba tömörültek, vezetőjük Weinstock Ida, kinek lelkesége és ambíciója nemes versenyre hívja a segesvári lányokat.

A fiatalok élén Fried József dr. áll, kit a karlsbadi kongresszus felejthetetlen elménye hevít mindig kitartó és lelkes munkára. Az ő lelkes szavaira keressük fel a csudálatos fekvésű város rabbiát: Adler Józsefet. Szinte egyedül, magárahagyottan áll nézeteivel egész Erdélyben, izzó heve egyforma őszinteséggel fordul ellenünk s azok ellen, akik a régi gettók idejét idézik.

Nem őszinte Erdélyben az ortodoxia, — mondja — amely nem látja be, hogy a haladás útját elzárni nem lehet. Az igazi tórahá, vallásos szellemet csak úgy lehet megőrizni, ha a világi műveltség nem kerül ellentétbe a tradíciókkal. A

német ortodoxia megmutatja az igazi utat. Ezt kell követnünk, mert minden más ut csak a zsidóság elhullását jelzi.

Maga Adler rabbi komolyan fogja fel hivatását. Jesivát tart fenn 4-5. bocherrel. A jesiva-bocherek napja hajnali félöt óráig kezdődik és szigorú beosztással este fél tízig tart. Ez a tizenhét óra, évési időt leszámítva, szigorú tanúlással telik el. Bizony, nem irigylésre méltó az ilyen kis bocher sorsa; de hihetetlen lelkesedéssel és tudásszomjjal könnyen viselik ezt a nagy megterheltséget és csak szemük köré rakódnak le a gyermeki vénység korai ráncái.

Segesvár zsidósága aszász gimnáziumnak kevés növendékét ad. A múlt évben egyetlen zsidó diák érettségizett, aki a régi tradíciókkal gazdag aszász diákélet részese volt és a most megalakult segesvári Barisszeába — Fried József áll az élén — a szász „coetus“ fegyelmességét és alaposágát hozta magával.

Balázsfalván

a vidéki zsidóság életének egyik-másik súlyos jelenségére kaptunk súlyos példát. A régi román papi város valamikor fontos kereskedelmi gócpont, Erdély egyik legnagyobb gabonapiaca volt. Most az általános gazdasági pangás azt is kikezdte. A kereskedő a hét egyetlen napján — a hetivásáron — egy egész hét forgalmát bonyolítja le, más napokon alig árul valamit s még a rezsijét se keresi meg. S ez így van szinte Erdély valamennyi kis városában. Gazdaságilag egyetlen napon át van élet, különben minden halott. Blaj most attól várja fel-lendülését, hogy megyeszékhely lesz.

Itt régi munkát találunk; Erdély, sőt a régi Magyarország legrégebbi cionistája, a baseli első konferenciára delegátusa Rónai János dr. balázsfalvi ügyvéd volt. Nevét jól ismerik a régi erdélyiek s munkásságát is, mely most hozza csak meg igazi gyümölcsöt és megbecsülést. Akkor csak harcot jelentett. Az első baseli kongresszuson elmondott beszédéért súlyos támadások középpontjában állott. Hátrahagyott írásai egy részét *Herzlingerné* öri féltő gondallal, miután már könnyelmű kezek Herzl és Nordau leveleitől megfosztották a hagyatékot. Rónai hátrahagyott írásai az erdélyi zsidó mozgalom — s a régi magyarországi — legérdekesebb, immár történelmi dokumentumai s közelebről megismertetjük olvasóinkat is ezekkel.

Rónai nemes szellemében fogott most új belső életre Balázsfalva zsidósága. Friedmann dr. hitközségi elnök a csoport elnöke is. Eisikovits Dezső az egész országban a legrégebbiek és a leglelkesebbek közül való. Mellette Szegő Lajos, Pollák

keleti országokról. Hiszen annyi ilyen utleírás van, amiből éppen eleget lehet tanulni. De mindenben tultesz zagyaságban az, amikor egy szabóinas kedvenc ételétől a fácánültet említi meg

— No igen, — de hát keleten, Isakson ur! . . . mondotta az asszony.

— Hát jó, — hagyjuk meg neki a fácánültet. De a husleves, amivel Aladdin a lámpás szellemét kinalja meg, — az igazán ismeretlen a keleten.

— Egészen bizonyos ebben Isakson ur? — kérdezte Léwy. — Tudtommal az egész emberiség Ázsiából származik . . . ki tudja, hogy a husleves nem ugyanezen az uton jutott-e el mihozzánk?

— Mókákra nem vagyok hangolva, — mondotta Isakson röviden. — Mindazt, amit itt mondok, a legkomolyabban átérzem és bosszant, hogy ilyen hibák, amelyeket az egészséges emberész azonnal meglát, olyan sokáig észrevétlen tudtak maradni és anélkül, hogy bárki is szóvá tette volna. Ebben a darabban egy pillanatra sem engedheti át magát az ember az illúzióknak, — minden pillanatban megsérti az értelmet. Ezek a Musztafák, Morgiánék, Noureddinok, Aladdinok, és a többi, minden pillanatban kiköppennek napkeleti szerepükből és úgy beszélnek, mintha Kopenhágában születtek volna. Amikor például a 186-ik oldalon teafozókrol és koszorufákrol beszélnek — Ispahánban! . . . mikor a 324-ik oldalon a tündérek zsoltrókat zengenek Allahhoz, hogy jutalmazza meg Fatimét . . . hát ez csak igazán visszataszító! A 48-ik lapon van egy részlet, amelyről éppen a napokban vitatkoztam egyik ismerősömmel. Itt a költő következőket mondhatja a lámpa szellemével:

Mór, Grünfeld Endre végzi a mozgalmi munkát, a kulturális munka irányítója: a komolyan literatúrát Herzlingerné és Lőb Dóra, ki Karnstock festőművész tanítványa volt.

Az Aviva-munka élén Genard Pepi, Rosenstein Lola és Eisikovits Ilonka állanak.

Békében és csendben él az erdélyi román kultúra e régi hírvárosában a zsidóság. Az iskolasorban levő ifjak és lányok megállják a helyüket s a legjobb tanulók soraiban foglalnak helyet a balázsfalvi román iskolában, hova a régi tradíciók ereje nem engedi be a gyűlölet szellemét. sz. b.

Ferdinánd király megvizsgálja a magyar iskolák sérelmeit

A magyar párt és az erdélyi magyar egyházak képviselői az uralkodó előtt

(Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ferdinánd király tegnap este fogadta a magyar párt s az erdélyi református és katolikus egyházak küldöttségét.

A küldöttség tagjai részben csütörtökön, részben pénteken reggel érkeztek a fővárosba és tegnap délelőtt megjelentek a királyi palotában, ahol azt az értesítést kapták, hogy az audiencia délután fél hat órákor lesz.

A királyi kihallgatás ebben az időpontban pontosan meg is kezdődött. A király először a magyar párt küldöttségét fogadta, amelynek tagjai Ugron István, a párt alelnöke és Gyárfás Elemér voltak. Azután az erdélyi református egyház küldöttsége járult az uralkodó elé. Nagy Károly püspök és Ugron István főgondnok képviselték a református egyházat. Végül az erdélyi katolikusok deputációja következett, amely Gyárfás Elemér és Balázs András kanonok státuselődő delegátusokból állott.

A király kegyesen fogadta mind a három küldöttséget. Meghallgatta előterjesztésüket és átvette memorandumukat, majd ígéretet tett, hogy tanácskoznai fog minisztereivel az eléje terjesztett ügyekben.

A királyi palota könyvtártermében lefolyt kihallgatás végén az uralkodó, aki az audiencia során ismételtelten tanujelét adta annak, hogy ismeri az erdélyi magyarság panaszait, igen szívélyesen bucsuzott a deputáció tagjaitól.

Oroszország politikai egyezményi akar kőni Romániával

Berlin, december 1. Litvinoff orosz kereskedelemügyi megbízott kijelentette, hogy Oroszország és Románia között nemsokára létrejön a gazdasági egyezmény. Reméli, hogy ezt politikai megegyezés is követni fogja. Ha Románia bizonyos koncessziókra hajlandó lesz, úgy Oroszország részéről a legteljesebb jóakarattal fog találkozni.

„Prométheus jön, utját földnek vévén.
Fénylő lop: az élet értelmét s dalát!
S Odin, Grundlöda nagy szerelme révén
Szerző a hegynek édes italát.”

A lámpa szellemének ezt az ismerettségét, a görög és északi mitológiával, jogászilag mindenesetre meg lehet védelmezni: mert egy lámpa szelleme előtt semminek se kell ismeretlennek lenni. De költői szempontból értékelve a dolgot, a lámpa szelleme mégis csak napkeleti lény, a napkelet lelkének és illatának kell tehát a lámpa kalandjai fölött elterülni. Ezért van azt hogy ebben a műben csak magát Oehlenschläger vesszük észre, amint a mitológiai tudásával kérkedik, de az illúzióból megint teljezen kiránt bennünket. És ehhez még hozzájárul az is, hogy a szája állandóan tele van és válogatás nélkül, görög mitológiai val és egy időben északi mitológiával, hogy az ember megtudna pukadni mérgében . . . mit szól maga hozzá Bendixen ur? Nincs igazam?

Jákob húzódozva felelt:
Ezeket a hibákat, amelyeket ön fölemlít, eddig igazán nem is vettem észre, — éppen oly kevéssé, mint ahogy arról se tudtam, hogy a napnak foltjai vannak, mindadig, amíg az asztrológusok nem beszéltek felőle.

— Ön asztronómiát hallgat? — kérdezte Birnbaumné azonnal.

Néhány diák hangosan elnevette magát. Az asszony feljűk fordult, szemében könnyek csillogtak és úgy kérdezte tőlük:

— Istenem, mit is mondhattam megint, hogy így kinevetnek?

A két diák kinosan elpirult és bizonykodtak, hogy nem is ő volt az, aki fölött nevettek.

Megkönyvült szívvél fordult el tőlük és mondotta Isaksonhoz:

A munkázól utáni vész

Ismét repülőárkióban újból árusítják lokat, amelyek gumvannak felszerelve. rendkívüli forgalmas és csoportok járják nek, akik hosszú hordanak. A zászlók jóbáratok, vagy roknak szegények, akik földrengés elpusztított hasított az országúton magban van, amit a lami kevés rizs, övizzel telt üveg. Az dok, elpusztított fal. A nyomor felgaszott fejfel mennaszó itt, ennél a némult volna a v autók nem járnának érezné.

Tokió városán régi város, az üzleti kivételével. Hatalma hevernek a romokba első napokon. A tédésügyi, a pénzügyi tatásügyi miniszter egyedárusítási hivat felsőbb számvevőség épület még mindig

A közelben lányomait: a tengerékok össze-vissza há nagy, a világhírű názai, az idegennyetem, a középiskolák kadetrális és egyéb gének székháza, a nichí és a „Hohi“ vel mind ott hevertuk ki tudja hányabból számok és stémből, hogy a földretet pusztított el.

Lehetetlen tistásról. Aki ismerté igazodni benne. Az dik az irtózatos látégett hullákat, a l hogy minden halott az összeégett ember van olyanoké, aki mindenfelől feljűk verőve haltak tüzlkáltak olyan módon gerbez és az öbölbe végét.

A hatóságok kétezer halottat sik esiny szám ahhoz került . . .

Moratóriumot

London, decem delegátus nyilatkozottságának londoni szövetségi szakértők Magyarország érték igazolja, hogy az kölcsönt nem kötik gához. Azok, akik aranykoronát, ne fésre tordítandó össkapja Magyarország

Ezzel kapcsorról értesül, hogy adnak az új területgeik teljesítésére.

állani azzal a halan ak adnak a jóváté

Óriási vihar és

Róma, decem szágban katasztrónszó folyó ki lkozott.

Egy zsidósors

(53)

Regény. Dán nyelven írta Meir Aáron Goldschmidt

Most aztán föltálaták a teát és mindenféle frissítőt.

— Elragadó mű ez. — mondotta az asszony. — Klasszikus!

— Bocsanat, nagyságos asszonyom, — szólt az egyik diák, a jogász és buzgón lépett közelebb az asztalhoz, — de lényeges hibák is vannak benne. Ha nem volna éppen divat, hogy az „Aladdin“-t klasszikusnak és mennyei szépnak találja az ember, akkor az értelmesebbek is szóhoz juthatnának. Csak néhány kisebbszerű dologra kell figyelmét fölhívnom és mindjárt igazat fog nekem adni. Amit én a költőtől mindenek előtt megkövetelek, az az igazság és természetesség. Ezzel azt értem, hogy például egy matröz úgy beszéljen, amint egy matröz szokott és nem mint egy egyetemi professzor, — egy pásztor, úgy mint a pásztorok és nem mint egy nagykereskedő, vagy egy tutajos, — hát nincs igazam?

— Mindenesetre! — mondotta az asszony.

— Továbbá megkivánom, hogy egy keleti ember úgy beszéljen, mint a keleti ember szokott és hogy keleti jellemvonásai legyenek. Ne mondjon olyat, hogy . . . kérem, szabad csak azt a könyvet egy pillanatra . . . szóval Aladin ne mondjon olyat hogy: „nadrágot elrongyolni térden,“ — ez nem egy keleti ember beszéde, mert tudniillik, hogy keleten nem viselnek nadrágot az emberek. Még képtelenebb dolog az, hogy egy idegen házban „ifju hölgyek keblét méri meg,“ — mert ilyesmit a napkeleti háremekben nem engednek meg. Mindezt megspórolhatta volna magának a költő, ha annyi fáradságot vesz, hogy egy kicsit olvasson a

Mégis csak CZINK fest, tisztit vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Japán a katasztrófa után

Felvonul a nyomor. Ázsia lelke. A romok között

A Vossische Zeitung J. Plant nevű munkatársa érdekes tudósításokat közöl lapjában Japánról a katasztrófa utáni hetéről. Az érdekes cikkekből vesszük a következőket:

Ismét repülőárusok járnak be a várost. Tokióban újból árusítják a számból fonott szandálokat, amelyek gummisarokkal és gummitalppal vannak felszerelve. Görögdiányt is árulnak a rendkívüli forgalmas és népes utcákon. Egyesek és csoportok járnak az utcákat és ezek között olyanok, akik hosszú bambuszbotokon papírszálakat hordanak. A zászlókon nevek. Eltűnt ismerősök, jóbarátok, vagy rokonok nevei. Mint eszelősök járnak szegények, akik olyan vidékekről jöttek, ahol a földrengés elpusztította a vasutat és mély örvényt hasított az országaton. Minden holmijuk egy csomagban van, amit a hátukon cipelnek, benne valami kevés rizs, összekoldult kenyér. Övékben vízzel telt üveg. Azután felvonulnak egész családok, elpusztított falvak maradékemberei.

A nyomor felvonulása ez, csendben, lehorogasztott fejjel mennek egymás mellett és ez borzasztó itt, ennél a beszédes népnél. Mintha elnémult volna a város. Ha újságírókancsok és autók nem járnának, az ember Velence csendjét érezné.

Tokió városának kétharmada elpusztult. A régi város, az üzleti város, néhány nagyobb épület kivételével. Hatalmas gyártelepek még mindig úgy hevernek a romokban, mint a katasztrófát követő első napokon. A belügyminisztérium, a közlekedési, a pénzügyi, a földművelésügyi, a közoktatásiügyi minisztérium, a szabadalmi hivatal, az egyedárusítási hivatal, a birodalmi nyomda, a legfelsőbb számvevőség, a főposta és a rendőrségi épület még mindig romokban hever.

A közelben látjuk még mindig a katasztrófa nyomait: a tengerészeti muzeum, a tőzsde, a bankok össze-vissza hányt és égett maradványait. A nagy, a világhírű Takáts és Okura cégek áruháza, az idegennyelviek főiskolája, a Nippon-egyetem, a középiskolák, a régi görögkatolikus Miklós-katedrális és egyéb templomok, az údv hadseregének székháza, a nagy újságpaloták, a „Nichi-nichi” és a „Hohi” című lapok nyomdái kivételével mind ott hevernek hatalmas kőtömbökkel, alattuk ki tudja hányan alusszák örök álmukat. Mind-ebből számok és statisztikák váltak és így tudjuk meg, hogy a földrengés Tokióban 334,600 épületet pusztított el.

Lehetetlen tiszta képet adni erről a pusztításról. Aki ismerte Tokiót, ma már nem tud eligazodni benne. Az ember különben is megzavarodik az irtózatos látványtól. Még ma is látni összeégett hullákat, a kormányok nem volt pénze, hogy minden halottat eltakarítsasson, sok helyütt az összeégett emberek egész tömege fekszik, nyilván olyanoké, akik menekülni próbáltak, de a mindenfelől feljűző katasztrófa elől egytűve verődve haltak tűzhalált. Nagyon kevesen menekültek olyan módon, hogy sikerült letutniok a tengerhez és az öbölben várhatták be a földrengések végét.

A hatóságoknak eddig a városban harminckétezer halottat sikerült összeszednie. Nagyon kis szám ahhoz képest, amennyit még nem sikerült...

Moratóriumot kapnak az utódállamok

London, december 1. Goode népszövetségi delegátus nyilatkozott a népszövetség pénzügyi bizottságának londoni tárgyalásáról. Szerinte a népszövetségi szakértők kedvező benyomást kaptak Magyarországról értékes segélyforrásairól s bizalmukat fejezi ki, hogy az Ausztriától eltérően a magyar kölcsönt nem kötik idegen kormányok szavatosságához. Azok, akik keveslik a kétszázötvenmillió aranykoronát, ne felejtsek el, hogy ezt az ujjáépítésre fordítandó összeget minden levonás nélkül kapja Magyarország.

Ezzel kapcsolatban a „Daily Telegraph” arról értesül, hogy az utódállamoknak moratóriumot adnak az új területekkel kapcsolatos kötelezettségeik teljesítésére. Ez a moratórium arányban fog állani azzal a halasztással, melyet Magyarországnak adnak a jóvátételi fizetésekre.

Óriási vihar és árvíz Északolaszországban

Róma, december 1. Egész Északolaszországban katasztrófális vihar dühöngött. Az ország nagy része kiáradt és óriási árvízkarokat okozott.

Vihar a magyar nemzetgyűlésen Ulain miatt

Az ellenzék kivonult az üléssteremből. Ulain mentelmi jogát felfüggesztették. Nem helyezik szabadságra a puccsvezért. Eckhardt azt panaszolja, hogy a fajvédőket üldözik

(Budapest, dec. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzetgyűlés mai ülésének megnyitása előtt élénk vitára adott alkalmat a Ház folyosóján a napirenden levő Ulain-ügy. Egyes ellenzéki képviselők hangzottak, hogy a mentelmi jogról való vitát sürgősen be kell fejezni, hogy sor kerülhessen a földreformnovellára és a többi javaslatra. Nagy Emil igazságügyminiszter a mai minisztertanács elé négy törvényjavaslatot fog betervezni: a büntető novellát, a polgári perrendtartást módosító novellát a fogadóskor felelősségéről és a mezőgazdasági kauciókról szóló törvényjavaslatot.

Az ülés megkezdésekor Györky Imre szociáldemokrata képviselő volt az első felszólaló. Komolynak tartja a puccskísérletet, de mégis

megsértve látja Ulain mentelmi jogát,

mert szerinte nem forog fenn tettenérés. Szakács Andor határozati javaslatot terjesztett be, amelyben kéri, mondja ki a Ház, hogy Ulain további fogvatartását alkotmányjogi sérelemnek tekinti. Szerinte nem kell nagy jelentőséget tulajdonítani annak, ha egy-egy megfontolatlan politikus, akinek nincs is talaja a nép körében, külföldi hatalmak segítségével akarná a mai rendszert megváltoztatni. A puccskísérlet nevésséges vaklármának tartja és vele együtt

az egész ország elítéli azt a képviselőt,

aki Bajorországgal akart tárgyalni. A magyar nemzeti érzés visszautasítja a német eszközöket, a magyarok távol állanak attól, hogy német befolyástól hagyják magukat vezettetni. Rakovszky István kijelentette, hogy egyéni szempontból csak helyeselni lehet a kormány eljárását, de az objektív igazság szerint mégis

alkotmányjogi sérelem történt.

Kéri a szociáldemokratákat és az egész ellenzéket foglaljanak állást amellel, hogy Ulain további fogvatartása a mentelmi jog megsértését jelenti. Bethlen miniszterelnök és Rakovszky belügyminiszter rövid felszólalása után Scitovszky elnök szavazásra tette fel a következő kérdéseket:

1. Felfüggeszték-e Ulain mentelmi jogát? Ezt a javaslatot egyhangulag megszavazták.
2. Ulain fogvatartását függővé teyék-e a bíróságtól?

Hétfőn mutatkozik be az új német kormány

Jobboldal felé toldott a Marx-kabinet. Közeledés az antant államai között a jóvátételi ügyében. Megáll a bankpórus. Újabb puccs fenyegeti Németországot

(Berlin, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Marx kormányát Stresemann-jellegű kabinetnek tartják, ép ezért általános az a feltevés, hogy külpolitikai ügyekben a volt kancellár személyisége fogja a kormány állásfoglalását irányítani. Belpolitikai szempontból az új kormány valamivel erősebben orientálódik jobbfelé, mint az előző kabinet, melynek nyolc tagja megmarad hivatalában és csak három minisztert cserélnek fel újjal. Ezek között van Kanitz gróf közlekedési miniszter. A régiiek közül tárcát kaptak a következők: Helyettes kancellár és belügyminiszter Jarres, külügyminiszter Stresemann volt kancellár, hadügyminiszter Gessler, a Stresemann-kormány hadügyminisztere, közlekedési miniszter Kaiser, pénzügyminiszter Luther, postaügyi miniszter Höfle, aki egyben a megszállott területek miniszterének a teendőit is ellátja.

A szociálisták este tanácskozást tartottak, melyen elhatározták, hogy mielőtt véglegesen állást foglalnának, bevárják az új kormány programját, mely a hétfői bemutatkozásnál kerül nyilvánosságra. A kiszivárgott hírek szerint

a szociálisták jóindulatu semlegességet fognak tanúsítani

az új kormánnyal szemben, mert különben Ebert köztársasági elnök felhatalmazza Marx kancellárt a birodalmi gyűlés feloszlására, amit viszont a szociálisták el akarnak kerülni. Más hírek szerint Marx kormányalakítása körül nehézségek támadtak, mert

a nacionalista párt megtiltotta tagjainak,

hogy belépjenek a kormányba.

Páris, december 1. A jóvátételi bizottság egyhangulag elfogadta a francia javaslatot, mely azt ajánlja, hogy a szövetséges társult hatalmak

két szakértői bizottságot küldjenek ki.

Ezeknek a bizottságoknak az lesz a feladatuk, hogy megtalálják a német birodalom költségvetésének

Ebben a kérdésben egyhangulag a mentelmi bizottság javaslatát fogadták el, vagyis azt, hogy a bíróság határozatáig Ulain fogvamaradjon.

A fajvédők és a szociálisták egyetlen kérdésnél sem szavaztak, de mikor a házelnök szavazás alá bocsátotta Szakács Andornak azt az indítványát, ha egy képviselőt ezentul letartóztatnak, hívják-e össze azonnal a nemzetgyűlést, hogy a mentelmi jog felfüggesztéséről határozatot hozzon, az egész ellenzék az indítvány mellett szavazott, a kormánypárt azonban ülve maradt. Erre

óriási vihar tört ki az ellenzéken

és izgalmas közbeküldések röpködtek a jobboldali padsorok felé, majd Rakovszky István felszólítására az ellenzék egy része kivonult az üléssteremből.

A rend helyreállta után Eckhardt szólalt fel, aki szótartotta, hogy a fajvédők minden vonalon megfigyelésnek és zaklatásnak vannak kitéve a kormány részéről, míg a baloldaliaknak Bethlen szabadabb mozgást engedélyez.

A fajvédők elítélik a puccsistákat,

de ugyanakkor megértik azt is, hogy egzaltált emberek a nyugtalan politikai atmoszféra hatása alatt szélsőségekre ragadtatják magukat, különösen amikor látják a nacionalisták üldözését és olvasják, hogy Benes cseh külügyminiszter nemcsak az emigránsok visszatérését, hanem az emigráció érvényesülését hirdeti, Jászi Oszkár pedig Masaryk cseh köztársasági elnök ajánlólevelével utazza be Amerikát. Gömbös ezután azt igyekszik bizonyítani, hogy Ulain mentelmi jogát megsértették, fogvatartása pedig fölösleges.

Szakács Andor javaslatának elvetésével kapcsolatban Ruppert Rezső bejelentette a nemzetgyűlésnek, soha nem fordult még elő, hogy a Ház megszavazta volna egyik bizottságát. Ilyen körülmények között a mentelmi jogot illuzóriusnak látja és ezért

lemond a mentelmi bizottságban viselt tagságáról.

Ruppert elhatározásához csatlakozott még örgróf Pallavicini és Eckhardt, míg Rubinek István parlamenti példakkal igyekezett a többség eljárását igazolni. A napirend szerint legközelebb áttérnek a földreformnovella tárgyalására.

Hétfőn mutatkozik be az új német kormány

Jobboldal felé toldott a Marx-kabinet. Közeledés az antant államai között a jóvátételi ügyében. Megáll a bankpórus. Újabb puccs fenyegeti Németországot

egyensúlyozására és valutájának stabilizálására alkalmas eszközöket, azonkívül módot találjanak arra, hogy a Németországból emenekült tőkét kiszámítsák és visszatérésre szorítsák. A sajtó képviselőinek kijelentették, hogy ez a határozat

fontos lépés az általános megértés útján.

A francia felfogás szerint ugyanis az összes érdekeltek számára legfontosabb kérdés a német állami költségvetés egyensúlybáhozatala.

Bradbury angol delegátus kijelentette az újságíróknak, hogy a jóvátételi bizottság tegnapi határozata nem jelenti sem az angol, sem a francia álláspont diadalát. Meg kellett kerülni a nehézségeket és egyengetni az általános megértéshez vezető utat. A jóvátételi bizottság tegnapi ülésén egyébként szóba került a Ruhr-vidék megszállásával kapcsolatban hozott politikai ítéletek ügye is. A bizottság elhatározta, hogy a német politikai foglyok

kegyelmi kérvényt adnak be a francia hatóságokhoz,

melyek a kérvényeket figyelembe fogják venni. Érdekes, hogy ezt a kegyelmi-zési akciót a franciák kezdték.

Berlin, december 1. Az „Acht-Uhr-Blatt” szerint a birodalmi banknak dolgozó magánnyomdak abba hagyták a bankjegyek előállítását. A papírmárkák előállítását fokozatosan csökkenteni fogják, úgy hogy a jövő hét végén teljesen megáll a bankpórus. A lapok szerint

az élelmiszerárak huszonöt százalékkal estek.

Berlin, december 1. Severing porosz belügyminiszter kijelentette a lapoknak, hogy tudomása szerint a balti hadsereg volt katonái Berlin körül gyülekeznek s hír szerint a török harctérről ismert Goltz pasa a vezérük. A balti katonák összekötetésben állnak a nacionalistákkal, akiknek „Jungdeutscher Orden” és „Stahlhelm” nevű egyesületei

1923 december 3

mozgalmi munkát, a komolyan literatúra i Kernstock festőmű-

Genard Pepi, Rosenka állanak.

él az erdélyi román a zsidóság. Az iskola-megállják a helyüket an foglalnak helyet a hova a régi tradíciók let szellemét. sz. ö.

szgálja a magyar elmeit

yi magyar egyházak kodó előtt

Az Uj Kelet tudósígnap este fogadta a ormátus. és katolikus

zben esütörtökön, rész a fővárosba és tegirályi palotában, ahol az audiencia délután

ebben az időpontban A király először a madta, amelynek tagjai ke és Gyárfás Elemér

református egyház kül- lé. Nagy Károly püsnök képviselték a re- erdélyi katolikusok y Gyárfás Elemér és uselőadó delegátusok-

adta mind a három kül- rjesztésüket és átvette etet tett, hogy tanács- je terjesztett ügyekben. gyvtártermében lefolyt ó, aki az audiencia so- a annak, hogy ismeri ait, igen szívélyesen tól.

vezményt akar kötni val

Litvinoff orosz keres- lentette, hogy Orosz- nemsokára létrejön a éli, hogy ezt politikai a. Ha Románia bizo- ó lesz, úgy Oroszország arattal fog találkozni.

át földnek vévén, t értelmét s dalát! y szerelme révén édes italát."

k ezt az ismerettségét, giával, jogászilag min- nézni: mert egy lámpa se kell ismeretlennek ntből értékelve a dol- is csak napkeleti lény, latának kell tehát a terülni. Ezért van azt magát Oehlensahlger mithológiai tudásával l megint teljesen ki- t még hozzájárul az is, tele van és válogatás al és egy időben északi mber megtudna puk- szól maga hozzá Ben-

lelt: melyeket ön fölemlit, m észre, — éppen oly ról se tudtam, hogy a mindad ig, amíg az ltek felőle.

hallgat? — kérdezte

osan elnevette magát. t, szemében könnyek tőlük: mondhattam megint,

n elpirult és bizony- volt az, aki fölött ne-

el fordult el tőlük és

(Folytatás köv.)

óbban Cluj

smét engedélyt kaptak a működésre. A belügy-miniszter véleménye szerint a puccsveszedelem még nem mult el Németország feje felől Hitlerék leverésével, mert a bajor állapotok kezdenek a birodalom északi részére is átterjedni.

A bajor puccsal kapcsolatban Párisból azt jelentik, Poincaré a kamarában a kommunisták interpellációjára kijelentette, az az állítás, hogy a francia kormány támogatta a bajor nacionalista mozgalmat, fantasztikus koholmány.

Bájjalok, vidámságpírulák, altatószerek

Az arab fakirok csodatettei. A dervisek nem varázslók. Hogyan halt meg Mohamed

(Bécs, dec. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azokban az országokban, ahol a kultúra alacsony fokozaton áll és a lakosság a legnagyobb részben analfabéta, leginkább van elterjedve a babona és ott van a legtöbb hívójuk a varázslóknak. A beteg nem orvoshoz megy, hanem a varázslóhoz fordul, aki ráolvasással gyógyítja a gyomorbajt, a fejfájás ellen pedig izzó vasat helyez a homlokra. Ezeknél a népeknél nagy keletjük van az amuletteknek, amelyeket nem szabad kinyitni, mert ezáltal elvesztik csodálatos erejüket. Az amulettekben rendszerint döglött legyek, pókok, rovarok vannak és van olyan ember, aki több mint egy tucat ilyen amuletet hord a nyakában betegség, hirtelen halál, hütlenség, megcsalás, tüzveszély, szurás, lövés és az ördög hatalma ellen.

Különösen nagy hatalmuk van Arábiában a varázslóknak és a derviseknek. Ha egy arabnak ellensége van, felkeresi a varázslót és elvarázsolatja ellenségét, hogy annak semmi üzlete ne sikerüljön. Ha valaki emberek szimpátiáját akarja megnyerni, varázslóhoz megy, aki azután megajándékozta az e célt szolgáló talizmánnal. Ha valaki szerelmes, ha valaki pénzt akar, ha valaki jót, vagy rosszat akar valakivel, minden esetben a varázslót keresi fel, akinek mindenre van megfelelő segítőszere.

Az elvarázsoltak semmit sem tehetnek a varázslat ellen. A betegek nem vehetnek be orvosságot, a kereskedők nem csinálhatnak üzletet, ha csak nem keresik fel azt a dervist, aki a varázslatot előidézte és jópénzzel nem kényszeríti a varázslat visszavonására.

Az arabok nagyon félnak a varázslóktól, mert azt mondják róluk, hogy az **ördög barátai és Allah ellenségei**. Soha nem lehet vagyonuk, mert a próféta egyszer így szólt, mondván: **Aki varázslattal foglalkozik, soha ne arasson.**

A dervisek azt mondják, hogy nekik tulajdonképpen semmi közük sincsen a varázslatokhoz.

Abd-el-Helim, az arab dervisek legkiválóbbja, könyvet irt a varázslatról. Ezek között sok olyant találunk, amelyet mint babonát, a legkulturáltabb európai országok népei is ismernek. Abd-el-Helim varázskönyve csupa ártatlan és ártalmatlan varázslatot tartalmaz, ezenkívül azonban vannak olyan varázsszerek, amelyek használata már igen veszélyes. Ilyenek a szerelmi bájjalok, a vidámságpírulák, az altatószerek, amelyek hatása csaknem egyenlő a legborzalmasabb mérgekével. Jellemző, hogy **Mohamed, az Izam megteremtője, szintén mérge által halt meg**, Mohamedet ugyan is boszszuból megmérgezték. A XVII. századnak egy történetírója halálát is írja le:

„Amikor Mohamed harminchat éves lett, egy tanítványa, Alunár megmérgezte. Miután a méregből ivott, tizenégy napig tehetetlenül és irtózatosságot között meghalt. Azt mondta, három nap múlva feltámad és a menybe száll. Tizenkét napig hagyták feküdni, azonban a tizenkét nap eltelté után sem támadt fel.”

Seypel kancellár közvetít a bécsi munkásság bérmozgalmában

A munkaadók visszautasították a fémmunkások ultimátumát

(Bécs, dec. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az osztrák fémmunkások sztrájkjában, melyről az Uj Kelet már hírt adott, maga Seypel kancellár vállalta a közvetítést, hogy elejét vegye a fenyegető általános munkabeszüntetésnek. Erre a beavatkozásra azért volt szükség, mert a helyzet tegnap még jobban kiéleződött a munkaadók szövetségének határozata miatt, mellyel elutasította a munkások és tisztviselők ultimátumát. A visszautasítás olyan rideg formában történt, hogy Seypel közvetítése mellett is alig lehet remény a bérkonfliktus békés elintézésére. Nincs kizárva, hogy ma éjjel nemcsak Bécsben, de

egész Ausztriában teljesen megáll a munka.

A végsőkig kiélezett helyzetben Seypel ismételt kísérletet tett, hogy az ellentéteket visszatérje a tárgyalóasztalhoz. Tegnap délelőtt magához kérette a munkaadók képviselőit, Trebitsch alelnököt és dr. Margaretha titkárát. A megbeszélésen résztvett dr. Schürft és Schmitz miniszter is. A kancellári hivatalból a munkaadók tiztagu küldöttsége a városházára ment, ahol Seitz polgármester fogadta kihallgatáson.

A kancellár mindenáron kerülni akarja a sztrájk terjedését.

Eznek érdekében megjelent a munkaadók tárgyalóbizottságának ülésén és kijelentette, hogy a szaná-

lasi folyamat érdekében akadályozzák meg a sztrájkokat. Seypel intervenciójának hatása alatt a munkaadók nagygyűlést tartottak, melyen munkásság ultimátumára vonatkozó választ a következő határozati javaslatra nyhította:

„Mindkét ultimátum határozott visszautasítása mellett a nagygyűlés jóváhagyja delegátusok legutóbbi értekezletének határozatát. De mert a megszakadt bérharc rendkívüli fontosságára való tekintettel a kormány magára vállalta a közvetítést, a nagygyűlés

felhatalmazza a tárgyalóbizottságot a tárgyalások folytatására,

ha erre újabb ajánlat történne, amiről köteles aztán a holnap délután ismét összehívandó nagygyűlésnek jelentést tenni.”

Most minden attól függ, hogy a ma délután háromra összehívott szakszervezeti gyűlés milyen álláspontot fog elfoglalni a munkaadók módosított határozatával szemben. Ezen a gyűlésen az összes osztrák szakszervezetek képviselői vesznek részt. Addig is kiadták a jelszót, hogy addig mindenki maradjon a helyén, míg az elnöki tanács véglegesen határoz.

A fenyegető általános sztrájkotól való féltetésben a lakosság megrohanta az üzleteket. Mindenki igyekszik magát kenyérrel, tejjel, petróleummal és gyertyával ellátni.

A kereskedők a forgalmi adó eltörlését követelik

Egyöntetű állásfoglalás a mai rendszer ellen. Még anyagi áldozatokra is hajlandók a kereskedők a pauszálrozás érdekében

(Kolozsvár, dec. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A pénzügyminiszternek többször hangoztatott intenciója, hogy az adók egységesítésével ki akarja küszöbölni azt a sok apró-cseprő adóemet, amelynek behajtása megnehezíti a pénzügyi adminisztrációt és nagyban hozzájárul a kereskedők állandó vegzálásához. Különösen sok bajt okoz az ugynevezett forgalmi adó. A Sfatul december kilencediki bukaresti kongresszusán a napirend egyik legfontosabb pontja éppen a forgalmi adó kérdése lesz. A kereskedők kérik fogják a minisztert, hogy a sokszor hangoztatott elv alapján ezt az adót szüntesse meg. Amennyiben a miniszter a megszüntetéshez hozzájárulni nem akar, kérik fogják, hogy az adót ne esetről-esetre, hanem évi átalányban állapítsák meg, mert ez a rendszer egy esztendőn keresztül már nagyon jól bevált. A kolozsvári pénzügyigazgatóság éppen az Uj Kelet pénteki számában olyan értelemben nyilatkozott, hogy a forgalmi adók pauszálrozása igazságtalan rendszer és annak behozatala nem kedvező sem a kincstárra, sem a kereskedelemre.

Felkerestünk néhány kereskedőt, akik mint a forgalmi adó kivetésének és végrehajtásának legközelebbi szemlélői, a következő nyilatkozatokat adták:

Somogyi Miksa a következőket mondotta:

— Maga a pénzügyminiszter mondotta, mint ahogy engem Bukarestben informáltak, hogy az adók egységesítése következtében

el kell törölni a forgalmi adót,

mert az egységes adóban minden adóemet befoglalnak. A kereskedelem nem azért kéri a forgalmi adó pauszálrozását, mintha ki akarna bújni a fizetési kötelezettség alól, hanem mert a keres-

kedők nem akarnak az állam végrehajtói lenni. A legnehezebb munkaidőben jönnek rendszerint a forgalmi adóellenőrök és a kereskedő kénytelen ilyenkor vevőit otthagyni rendelkezésükre állani. Egy év fél és óta vezetjük pontosan a forgalmi adókönyvet, ennek a tízenyolc hónapnak a forgalmából könnyen meg lehet állapítani azt az általányt, amelynek fizetése mellett az állam mindenképpen megtalálja a maga számítását. Jól tudjuk azt, hogy ez az általány magasabb lenne, mint az az összeg, amelyet mi a mai forgalom mellett fizetünk, mert hiszen a kereskedelem ma pang, de

a kereskedők még áldozatra is hajlandók,

hogy zavartalanul végezhessek munkájukat. Nem tudom megérteni, hogy miért ne lenne lehetséges a forgalmi adónak általányban való megállapítása, hiszen az állam tekintélyes összeget takarítana meg a felesleges adminisztrációval és biztos alapot is talál, amelyre szilárdan támaszkodhat. Különben erről a kérdéstről a bukaresti kongresszuson beszélni fogok és remélem, hogy felszólalásomnak, amely egyezik az egész román kereskedelem kívánságával, eredménye lesz.

Horosz Ignác így nyilatkozott:

— A kereskedők a forgalmi adók eltörlése, illetve általányban való megállapítása mellett foglalnak állást. Ma ez a kérdés tulajdonképpen másodrendű kérdéssé degradálódott, hiszen

a gazdasági élet a pénzühiány következtében olyan nyomott,

a közönség annyira nem vásárol, hogy a forgalmi adó egészen kis tételle lett. Mindenesetre, hogy a vegzálat elkerüljük és a jobb jövő reményében, teljes határozottsággal követeljük a mai rendszer megszüntetését. Nem igaz, hogy a pauszálrozott forgalmi adó igazságtalan volna, mert azok a különbségek, amelyek a valódi torgalom és a pauszálösszeg között mutatkoznak, az üzletmenet hullámlása folytán teljesen egyenlővé válnak.

Végül **Doktor Sámuel** kérdésünkre a következőkben válaszolt:

— Hogy a pauszálrozott forgalmi adó mennyivel jobb gazdaságilag is, mint az adónak esetéről-esetre való megállapítása, azt az egyesítendő próbaidő bizonyítja. Nyilvánvaló, hogy

a kereskedők nem járnának anyagilag jobban,

ha ezt a mindenképpen eltörölni kívánatos adót általányban fizetik, viszont megszabadulnak az örökös ellenőrzéstől és valóban urai lesznek üzleteiknek. A kereskedelem ezért minden áldozatra hajlandó még akkor is, ha a pauszálrozás súlyos anyagi veszteségekkel jár, ami a mai hihetetlenül gyenge üzletmenet mellett elkerülhetetlen.

Devizák	Erdélyi pénzpiac dec. 1-én						Kolozsvárt fizettek 100 lejért
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése						
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben	
Zürich	3450—30	3560—45	3450—30	3480—40	365—40	—	2-90—3-00
Newyork	202—200	202-50—1	202—200	202—200	202—200	—	045-90—046-00
London	885—80	885—80	—	888—84	886—80	—	0110—01120
Páris	—	1095—75	—	—	1095—75	—	10-90—11-20
Milano	—	—	—	—	—	—	8-60—8-70
Prága	—	—	590—85	590—82	—	—	16-70—16-90
Belf. m. k.	—	—	170	170	—	—	16500—17000
Külf. m. k.	—	—	—	—	—	—	8800—9000
Belgrád	—	—	—	—	—	—	42-55—42-60
Varsó	—	—	—	—	—	—	—
Bécs	354—58	—	—	—	—	—	35500—35800

Az Uj Kelet az egy napilapja

Felelős szerkesztő:

Az Uj Kelet cikkeim jelölésével em

Elfizetési árak: E

félévre 320 l

Óromániában és külf

Rador Publicit

hirdetési irod

Cha

— A

Oh ti d

Kis mos

Menny

Bátor b

Hőshald

— — C

Lengő l

Száll eg

Álom

Juda, h

Juda, g

Köka

Választ

Volt tör

Volta

Volt ha

Kormány

— — C

Oh ti d

Kis mos

Égő

Egykor

Egykor

És s

Nem mindig

Kiből csak s

Ellent is ne

Zsidók is tu

Gyűlölők gy

S védni ha

Bátornagy e

S lobogónk

Szállaló idő

Nemzedék m

Elvesztettük

Nyomorult s

Letört a bát

Csöndesek s

Mégis: a h

Vérünkben m

Csapták a d

Nyomnak a

Oltani még

Ég még a l

Megértünk

Gyöngülő te

Amde az id

Azt népek!

— Az e

Nagyváradról je

egyesület nagyv

nepséggel ülte

ját. Dr. Lázár

széde után bank

amelyen a város

ségei résztvettek

— Kiss

Kiss Józset, a

telbi márványtá

bláblát a Népszit

illesztették, itt

keresztül és itt

sen a magyar i

vett részt. Fere

tak nagyszabás

— A ser

lábura a letar

jelentik: A ser

totta az összees

helyezési kérésé

Gy

Államhátrányosság

Államhátrányosság

akadályozzák meg a
őjének hatása alatt a
tottak, melyen mun-
ozó választát a követ-
hitette:
ározott visszautasítása
gyja delegátusok leg-
atát. De mert a meg-
ntosságára való tekin-
llalta a közvetítést, a

bizottságot a tár-
atására,
e, amiről köteles az-
sszehívandó nagygyü-

g, hogy a ma délután
vezeti gyűlés milyen
munkaadók módosított
a gyűlésen az összes
viselői vesznek részt.
hogy addig mindenki
elnöki tanács véglege-

sztrájktól való félel-
ta az üzleteket. Min-
rrrel, tejjel, petróle-

velelik

Áldozatokra is

m végrehajtói lenni.
a jönnek rendszerint a
kereskedő kénytelen
endelkezésekre állani.
pontosan a forgalmi
ole hónapnak a forgal-
apítani azt az általányt,
az állam mindenképen
sát. Jól tudjuk azt,
bb lenne, mint az az
forgalom mellett fize-
delem ma pang, de

zatra is hajlandók,

ék munkájukat. Nem
rt ne lenne lehetséges
an való megállapítása,
s összeget takarítana
ációval és biztos alapot
ámaszkodhat. Különben
esti kongresszuson be-
hogy felszólalásomnak,
án kereskedelem ki-

ilatkozott:

orgalmi adók eltörlése.
egállapítása mellett fog-
lés tulajdonképpen má-
bódott, hiszen

énzhiány követke-
nyomott,

asárol, hogy a forgalmi
t. Mindenesetre, hogy a
jobb jövő reményében,
követeljük a mai rend-
igaz, hogy a pauszáló-
lan volna, mert azok a
lődi torgalom és a pau-
ak, az üzletmenet hul-
alázódnak.

l kérdésünkre a követ-
zott forgalmi adó meny-
t, mint az adónak eset-
a, azt az egyesztendő
nvaló, hogy

árnának anyagilag

an,
örülmi kívánatos adót
nt megszabadulnak az
bban urai lesznek üzle-
ezért minden áldozatra
a pauszálózás súlyos
ami a mai híhetetlenül
elkerülhetetlen.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemés erdélyi és bánági zsidóság
napilapja

Felölös szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.

Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei
felévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag
Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.)
hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Chanukamécsek

— Morris Rosenfeld —

Oh ti drága lángsorok

Kis mosolygó lángotok

Mennyit mond, kitar,

Bátor bizást és merőt

Hőshalált és hőserőt

— Csoda, messzi már.

Lengő lángon, kényesen

Száll egy álom fényesen

Álom így regél:

Juda, hősi hadsoron,

Juda, győzött egykoron

Kökarod, kevély.

Választott nép, boldogok,

Volt törvényed, volt jogod,

Voltál nagy s szabad,

Volt hazád is, — elveszett,

Kormányán két vaskezed

— Csoda, elszaladt.

Oh ti drága mécsesek

Kis mosolygó fényetek

Égő nagy jajok.

Egykor és most! Oh szegény...

Egykor és most! Kérdem én

És szívem sajog.

II.

Nem mindig voltunk mi könnyeknek népe

Kiből csak sóhaj és siró jaj tör fel

Ellent is nem egyet rátanítottunk:

Zsidók is tudnak még verni ököllel.

Gyűlölők gyűlt dühét nevelve néztük

S védni ha kellett a hitet a szentet.

Bátornagy erővel szálltunk a harcra

S lobogónk magosan, győztesen lengett.

Szállaló időknék forgatagában

Nemzedék mult el és új indult utnak

Elvesztettük a hősi erőnket

Nyomorult során a hosszú galutnak.

Letört a bátorság, félénkek lettünk

Csöndesek s ijedők, mindegyre jobban

Mégis: a hajdani Haszoneusláng

Vérünkben most is még magosra lobban.

Csapták a csontunkat cséphadarókkal

Nyomnak a nyomorba, halálba üznek:

Oltani mégis a vérár se tudta:

Ég még a lángja a hajdani tűznek.

Megértünk millió mártíromságot

Gyöngülő testünknek meg kellett törni

Ámde az ideál mindig él bennünk

Azt népek! Meg sohse fogjátok ölni.

Giszkalay János

— Az egyesülés nagyváradi ünnepe.

Nagyváradról jelentik: Az „Astra” román kultur-
egyesület nagyváradi tiókjia ma nagyszabású ün-
nepséggel ülte meg az egyesülés öt éves évforduló-
ját. Dr. Lázár Aurél és dr. Ciorogan Valér be-
széde után bankett rekesztette be az ünnepséget,
amelyen a város összes katonai és polgári előkelő-
ségei résztvettek.

— Kiss József-émléktábla Budapesten.

Kiss József, a nemrég elhunyt poéta emlékéit tisz-
telői márványtáblával örökítették meg. Az emlék-
táblát a Népszínház-utca 22. számú ház falába
illesztették, itt lakott ugyanis tízenégy esztendőn
keresztül és itt is halt meg a költő. A leleplezé-
sen a magyar irodalmi világ számos kitűnősége
vett részt. Ferenczi Zoltán és Szász Károly mond-
tak nagyszabású emlékbeszédeket.

— A semmitűzők sem helyezi szabad-
lábra a letartóztatott diákokat.

Bukarestből jelentik: A semmitűzők tegnapi ülésen elutasít-
totta az összeesküvéssel vádolt diákok szabadlábra-
helyezési kérését.

Eltűntek a budapesti bombamerénylet aktái

A letartóztatott merénylőket átkísérték az ügyészségre

(Budapest, december 1. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) A főkapitányság közli, hogy a Reviczky-
utcai francia követség és a Koháry-utcai törvény-
széki fogház ellen megkísérelt bombamerénylet
ügyében letartóztatott Varga Ferenc, Kliaszty Ist-
ván, Márffy József, Horvát-Halasz József, Szász
József, Kiss Ferenc, Varga Lajos és Nesz Károly
vádoltakat ma átkísérték az ügyészségre. A jelen-
tés szerint a rendőrség nyomában van az Erzsébet-
városi Kör elleni bombamerénylet tettesei is.

A rendőrség sajtóirodája egyébként megcáfolja
azt a közleményt, mintha Gyallay Mihályt a bomba-
merénylettel kapcsolatban állították volna elő a
rendőrségen. Gyallay csak információkért jelent

— Fogadásokat kötnek az angol választások esélyeire. Londonból jelentik: Az angolok
a fogadások emberei. Nem mulasztanak el egyetlen
alkalmat sem, hogy fogadási szenvedélyüknek hódoljanak.
Nem csoda tehát, ha a közeledő parlamenti választások is nagyban hozzájárultak ahhoz,
hogy ezt a fogadási kedvet fokozzák. Egész Angliában
fogadásokat kötnek a választás kimenetelére,
ami feltétlenül mértékadó arra nézve, mint gondol-
kodik az angol közönség a választások esélyeiről.
A Baldwin miniszterelnök vezetése alatt álló konzervatívok
esélyeit eredetileg 50:100 arányra be-
csülték, amikor azonban a Lloyd George és Asquith
vezetése alatt álló liberális csoportok egyesülése
nyilvánvalóvá lett, ez a valószínűség 24 százalékra
zuhant. Rövid idő óta a konzervatívok esélyei ismét
megszilárdultak, úgy hogy jelenleg a párt győzel-
mét 32 százalékra veszik biztosnak, ami azt jelenti,
hogy a leginkább konzervatív gondolkodású keres-
kedők konzervatív többséget remélnek. Az természetesen
nem jelenti azt, hogy hogy Baldwin programja,
amelynek legkiemelkedőbb pontja a védő-
vámok bevezetése, győzni fog. A mostani választá-
sok lényege ugyanis nem az, hogy kik milyen
számban kerülnek be a parlamentbe, hanem nép-
szavazás lesz a védővámok ellen vagy mellett.

— A temesvári CFR. üzletvezetőség felosz-
latása előtt. Temesvárról jelentik: A kereske-
dők és iparosok között nagy elkeseredést okozott
a közlekedésiügyi miniszternek az a rendelete,
amely a temesvári CFR. üzletvezetőségét feloszlatja
és egy másik üzletvezetőség keretei közé osztja be.
A temesvári kereskedők a legszelesebb tiltako-
zására készülnek és ha akciójuk nem sikerül, kíván-
ságukkal a király elé fognak járulni.

— Az árvagondozó kongresszusára ér-
kező delegátusok figyelmébe.

A zsidó árva-
gondozó központi irodája felhívja a konferenciára
érkező delegátusokat, hogy megérkezésük után
azonnal jelentkezzenek az irodában. Az elszálláso-
lására vonatkozóan a pályaudvaron szolgálatot tel-
jesítő cserkészek adnak felvilágosításokat.

— A nagyváradi vendéglőkongresszuson

Marzescu és Chirculescu miniszterek fognak
megjeleni. Nagyváradról jelentik: A vendéglő-
sök december 5-én megtartandó kongresszusára a
kormány tagjai közül Marzescu igazságügyminiszter
és Mosoiu köz munkügyi miniszter, továbbá Chir-
culescu miniszter, Christodorascu kereskedelmi ál-
lamtitkár, Modola belügyi államtitkár, a pénzügy-
minisztérium képviselője, Jonescu, a mértékhitelítő
intézetek vezérigazgatója, Staicovici, bukaresti ipar-
kamara főtisztja, a bukaresti Sfatul egyik dele-
gáltja, az Ugir képviselője és Gheorge Enachice, a
kereskedők és iparosok körének elnöke fognak meg-
jelenni. A kongresszuson nemcsak szakmai kérdé-
sek kerülnek tárgyalás alá, hanem főként általános
kereskedelmi és ipari problémák.

— oktorráavatás. Ma délben avatták a ko-
lozsvári egyetemen Goldstein Bezős lelkes elvtársunk-
kat az összes orvostudományok doktorává.

— Német pénzkáros. Berlinből jelentik: A
Berliner Tagblatt beszélgetést közöl Fellingner devi-
zakormánybiztossal, aki kijelentette, hogy tudomása
van olyan esetekről, hogy például Hamburgban a
járdékmarkát csak fele értékben fogadták el a
hamburgi szükségpénzzel szemben. Brémában beve-
zették a brémai dollárt mint fizetési eszközt. Baden
és Kiel szintén szükségpénzt adnak ki és a kölni
rajnai valutabank megalapítása hasonló következményeket
fog maga után vonni. Érdekes, hogy Fellingner szintén
szükségesnek tartja a devizaforgalomra vonatkozó
törvények mielőbbi megszüntetését.

* Száraz nyárfa (pékeknek kiválóan alkalmas)
ölenként 800 lejért kapható hazaszállítva
Janovitz Vilmos tűzifaraktárban, Str. Enescu
(Gyufagyár-u.) Telefon 127 és 918.

meg a kapitányságon. Ugyancsak cáfol a Magyar
Távirati Iroda is, mely szerint a bombamerénylettel
kapcsolatban téves hírek terjedtek el arról, mintha
az Erzsébetvárosi Kaszinó alkalmazottai a főkapitányságon
történt szembesítésnél Márffyra, Adorjánra, Vargára,
Horvát-Halaszra ráismertek volna. A szembesítés
ilyen eredményre nem vezetett. Téves továbbá az a hír
is, hogy Gyallayt ez ügyben őrizetbe vették volna.

Délben az a hír terjedt el, hogy a bombamerénylet
nyomozási iratai eltűntek. A rendőrség azt állítja,
hogy az akták az ügyészségen vesztek el, az ügyészség
viszont a rendőrségre hárítja a felelősséget.

— A kolozsvári tábla eivi döntése a bizományi árukról. Voith Miklós kolozsvári ékszerész
néhány hónappal ezelőtt harminchatezer lej értékű
ékszert adott át Reiner Arnold kereskedőnek, aki
azonban nem számolt el az árukkal. Voith azon a címen
indított keresetet ellene, hogy a bizományba kapott
árakat elikkasztotta. A kolozsvári törvényszéknél
fel is mutatott egy kereskedelmi szerződést, amelynek
első pontjában Reiner elismeri, hogy bizományba kapta
az ékszereket. A törvényszék ennek alapján bűnösnek
mondta és a sikkasztásért nyolc hónapi börtönrre
ítélte. Felebezés folytán a kolozsvári ítélőtáblához
került az ügy, amely ma délelőtt tartotta meg a
tőtárgyalást. A mai tárgyaláson Reiner védője, dr. Román
Valér ügyvéd előadta, hogy már a szerződés első
pontja körvonalazza, hogy bizományba adásról van
szó, a többi pontból az tűnik ki, hogy Voith eladta
Reinernek az ékszereket. Ha bizományba adásról
lett volna szó, akkor Voithnak pontosan meg kellett
volna határoznia az egyes ékszerek eladási árát,
a bizományos jutalékát s az elszámolás határidejét.
Ezzel szemben a szerződésből az tűnik ki, hogy
Voith örökáron adta el az ékszereket Reinernek.
Kifejtette továbbá dr. Román Valér, hogy Reiner
hajlandó megfizetni a harminchatezer lejt, mint az
ékszerek vételárát. Az ítélőtábla rövid tanácskozás
után meglepő ítéletet hozott. Kimondta, hogy
miután a kereskedelmi szerződésnek nem volt meg
a törvényes formája s hogy bizományba vett áru-
nak csak olyan árut lehet minősíteni, amelyért
nem fix árát kell fizetni, hanem el kell számolni
vele, ezen indokból felmentette Reiner a sikkasztás
vádja s ennek következményei alól. Ügyész az
ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

— A CFR., a posta- és a vízi közlekedés költségvetése. Bukarestből jelentik: A közle-
kedésiügyi minisztérium költségvetési bizottsága
Bratianu Vintila miniszter elnökletével kedden
ülést tartott, amelyen megállapította a vasutak költsé-
gvetését. Az előirányzott összeg hatszázhuszmillió
lejt rug, ami a következőképpen kerül felosztásra:
180 millió tüzelőanyagokra, 200 millió személyzeti
kiadásokra, 160 millió anyagbeszerzés- és műhely
céljaira, 80 millió a grivitei műhely helyreállítá-
sára. A jövő évre előirányzott költségvetés előre-
láthatólag egymilliárd és 88 millió lej deficitet
fog mutatni. A posta költségvetése megmarad
618 millióval, előreláthatólag 87 millió deficittel.
A vízi közlekedés céljaira 500 milliót irányoztak
elő, ami egyuttal 200 millió költségvetési többletet
jelent.

— Házasság. Goldfárb Margit és Izsák János
f. hó 4-én tartják esküvőjüket Budapesten. (Mind
külön értesítés helyett.)

— Héttagn vasuti fosztogatóbandát tar-
tótatott le a nagyváradi rendőrség. Nagyvárad-
ról jelentik: Ma délelőtt a nagyváradi rendőrség
veszedelmes betörőbandát tett ártalmatlanná. A
vasuti közegek jelentették a rendőrségnek, hogy
néhány nap óta ismeretlen emberek fosztogatják
az állomáson veszteglő vagonokat. A rendőrség
egyik detektívje állandóan figyellemmel tartotta az
állomás környékét, míg végre ma az egyik vagon-
ban tettenért egy Balogh József nevű fiatalembert,
aki a rendőrségen bevallotta tettestársának neveit
is. Balogh vallomása alapján a rendőrség hat be-
törőt állított elő. A letartóztatottak bevallották,
hogy mult hónap huszonhatodikától kezdve foszto-
gatják a vagonokat.

— A bukaresti színház pénztárosát is sza-
badlábra helyezték. Bukarestből jelentik: Paduret,
a nemzeti színház letartóztatott pénztárosát tegnapi
50.000 lej kaució ellenében szabadonbocsátották.

— Szász aradi delegátus a Sfatul-kongresszuson.
Mint értesülünk, Aradról száz kereskedő
jelentette be a december kilencediki Sfatul-
kongresszuson való részvételét.

~ Gyűjtsünk a Keren Kajemetre a chanukka-héten! ~

**Megvan
az
ingyen
nap!**

Mi nem csak
IGÉRTÜNK
hanem
ADUNK!

Kisorsolt ingyen nap

Október 31.

Szerda

Aki e en a napon
szerezte be szükségletét, vásárlási
blokkja felmutatása esetén
azt ujjlag

**teljesen
ingyen**

levásárolhatja

Dick Jakab és Fia

cég Cluj, Str. Regina Maria 5.

KÖZGAZDASÁG

Erdély piaca — Bulgária. A „Consum“ legújabb száma beszélgetést közöl Barleff bolgár kereskedelmi miniszterrel, aki Prágában időzött, hogy részben likvidálja a bolgár emigrációt és hogy másrészt cseh-bolgár kereskedelmi összeköttetéseket létesítsen. A miniszter a beszélgetés során kijelentette, hogy a bolgár piac számára elsősorban Románia jön tekintetbe, különösen a közelség és a szállítási lehetőségek miatt. Erdély és Bánát természetes piaca Bulgária, úgy hogy e területek ipari termékeinek szükségképpen ide kellene gravitálniok. Bulgária jó fogyasztópiaca lenne a kész vasáru-gyártmányoknak, az üvegáruknek, a textilnek, különösen pedig az apróbb vegyszeti áruknek és szeszkeszitményeknek.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra kevés forgalom mellett a devizák némi olcsóbbodása jelentkezett. Zürichben ugyan néhány pontnyi emelkedés volt lejben, Párisban a lej viszont 9-20-ra esett, de ugylát-szik ez a körülmény a piacot nem tudta befolyásolni. A jegyzések a következők: osztrák korona 355—358, belöldi magyar korona 165—170, cseh korona 578—585, svájci frank 34-80—35-20, francia frank 10-75—10-85, dollár 200—202, font sterling 875—880, olasz lira 8-80—8-85, dinár 2-40—2-43.

Valutapiac december 1-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1079, London 880, Newyork 202, Róma 877, Zürich 35-70, Prága 588, Bécs 28-75, Budapest 110, Varsó 100.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750, márka —, leva 140, török lira 110, font sterling 890, francia frank 1170, svájci frank 36-00, olasz lira 900, drachma 340, dinár 240, dollár 205, lengyel marka 90, osztr. korona 29, magyar korona 80, cseh korona 560.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 573-75—574, London 2486-5—2488, Páris 30-85—30-95, Milano 2470—2477-5, Prága 1668-75—1668-25, Budapest 300—300, Belgrád 647-5—650, **Bukarest** 290—290, Varsó 131—131, Bécs 80-75—80-25, Berlin 75.

SPORT

Vasárnapi sportprogram

Kolozsvár. Nagypályán délután 2 órakor. **Universitatea—CFR.** Bajnoki mérkőzés. Izgalmasnak ígérkezik a mai bajnok mérkőzés, mert ennek kimenetelétől függ, hogy a CFR megtartja-e az első helyet az őszi fordulóban. Délelőtt 10—12-ig **Haggibbor I.—KMTEI.** tart barátságos mérkőzést. Kispályán, délelőtt 10—12. **Haggibbor II.—Universitatea** szöv. díjmérkőzés, utána déli 12 órakor **Victoria ifj.—KASE ifj.** játszanak barátságos mérkőzést.

Arad. Országos birkózóversenyt rendez a Vulturul SE.

Budapest. Az intéző bizottság döntése folytán a múlt heti eszések miatt elmaradt bajnoki mérkőzések kerülnek lejátszásra. MTK—Zugló, FTC—KAC, UTE—Vasas, VAC—UTSE, BTC—33FC és Törekvés—III-ker.

Bécs. Hakoah—WAF, Rapid—Wacker, Amateur—Admira és Hertha—Ostmark.

**Valutát és
Devizát**

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a
Kereskedelmi Hitelintézet
Kolozsvár, Főtér 20. Telefon 40 és 229

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselését, bankoknál, központi szerveknél, autoritásoknál stb. stb.

**Ön ezzel megtakarítja
a Bukarestbe való utazás
idejét és költségeit.**

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

Dosztojevszkij

Művészeti csoda! Technikai remekmű!

Orosz drámai hét!

Select-Mozgó:

**KARAMAZOFF
TESTVÉREK**

Grandiózus orosz szerelmi nagydráma 7 felvonásban.

A legjobb filmművészek gárdája.
F. Kortner, Emil Jannings,
Bernhard Götze, H. Phimming,
Werner Krauss.

Uránia-Mozgó:

**Megalázottak
és
elnyomottak**

Nagyarányu orosz társadalmi dráma 5 felvonásban

Főszerepben a hallhatatlan
Lya Mara és Erich Kaiser Titz.

**A két remekmű hétfőn,
december 3-án indul.**

Az orosz dráma örönnépe Kolozsvárt

SZÍNHÁZ

Szentivánéji
harmadik előadása
Képen világ három
zöldik rövid, egy
kusza és mégis m
Szentivánéji álomba
boly és társai, fölött
udvara és mindkett
Puck drága szellem
tesének jó érdeme,
szerü kuszátságot
ségevel — a mode
zökkenő nélkül va
Szentivánéji álom S
szindarabja. A jelle
ngyan itt is te
Shakespeare hidege
múlászta el, hogy
Zabolyban és társ
gynságnak ér eset
dáját csak azért, l
a magasán állók
atiengi Oberon és
tényben táncoló l
olyan mosolyos e
bossátjuk, elfeledj
lait. A Magyar Sz
peket: Poór Lili,
Tárai Böske, Kön
gyel, Cselle, Kem
Gyula, Izso, Berk
Mindannyian jók
szólót Kelmái I
nagyon szépen.

A ROMÁN

Vasárnap este: To
Hétfő: Sába király

A MAGYAR

Vasárnap d. e. fél 1
Délután 3 ó
Este 8 órak
Hétfő: Nebántsvir
Szerda: Tannhaus

MO

Select-Mo

Művészeti esem
sadalmi dráma l
Rassay Klára.
gediája. Soha s
kifejezésre nem
datát. A dráma
Hétfő, de
testvérek.

Uránia-M

A halott keze. I
6 felvonásban.
Titokzatos és m
viaszarcu emb
Kimondhatatlan
Hétfő, de
zak és elnyomo

Apollo-M

Az ököljog. I
másban. Főszere
feld. Szenzáció
meseszöveg, hi
Hétfő, d
kaváriája.

szkij
kai remekmű!
i hét!
ozgó:
ZOFF
REK

relmi nagy-
ásban.
zek gárdája.
Jannings,
Phimming,
ISS.

ozgó:
ottak
ottak

társadalmi
ásban
allhatatlan
Kaiser Titz.

ü hétfőn,
n indul.
epe Kolozsvárt

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Szentivánéji álom. (A Shakespeare-ciklus harmadik előadása a Magyar Színházban.) három képi világ három külön életmegvilványulása bogozódik rövid, egymásba keresztező jelenetekben kusza és mégis muzsikálóan ritmikus egésszé a Szentivánéji álomban. A legalsóbbrendű világ: Zuboly és társai, fölöttük Theseus és Hippolyta királyi udvara és mindkettő fölött Oberon és Titánia és Puck drága szellemvilága. A Magyar Színház együttesének jó érdeme, hogy ezt a shakespearei nagyszerű kuszátságot — Mendelssohn zenéjének segítségével — a modern színpadi szemnek is kerek, zökkenő nélkül való egésszé tudta olvasztani. A Szentivánéji álom Shakespeare-nak talán legbájosabb színdarabja. A jellegzetes shakespearei világtelofogás ugyan itt is teljes erejében megmutatkozik: Shakespeare hidegen gögös arisztokrata lelke itt se mialasztja el, hogy az alantlevőkbe belerugjon egyet. Zubolyban és társaiban megalkotta a köznépi bárgyúságnak és esotlenségnek halhatatlan iskolapéldáját: csak azért, hogy annál ragyogóbbnak lássék a magasan állók udvari pompája. De az egészet átlenyi Oberon és Titánia csudás mesevilága, holdfényen táncoló kicsi tündérek és álom és élet olyan mosolyos egygő tévődik össze, hogy megbecsüljük, elfeledjük Shakespeare összes árnyoldalait. A Magyar Színház előadásában a főbb szerepeket: Poór Lili, Somogyi Emmi, Izsáki Margit, Török Böske, Könyves-Tóth Erzsébet, Táray, Lengyel Cselle, Kemény, Forgács, Mihályfi, Nagy Gyula, Izsó, Berky, Leövey és Bányász játszották. Mindannyian jók voltak. A tündérléleket ének-szólt: Kélmál Ilona és Neményi Lili énekeltek nagyon szépen. (g.)

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Vasárnap este: Tosca
Hétfő: Sába királynője

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Vasárnap d. e. fél 11 órakor: Irod. olimpiász 3. napja.
Delután 3 órakor: Aranymadár.
Este 8 órakor: Marinka, a táncosnő.
Hétfő: Nebántsvirág.
Szerda: Tannhauser

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó: Vasárnap, december 2. Művészeti esemény! Az arany. Kolosszális társadalmi dráma hat felvonásban. — Főszerepben Rassay Klára. Az Ember végzete és örök tragédiája. Soha sehol szebben és nagyszerűbben kifejezésre nem juttatták az Aranyborjú imádatát. A drámairodalom remekműve.

Hétfő, december 3. Figyelem! Karamazoff testvérek.

Uránia-Mozgó: Vasárnap, december 2. A halott keze. Rendkívül érdekes kalanddráma 6 felvonásban. Főszerepben Henriette Bonnard. Titokzatos és nagyon érdekfeszítő történet. A viaszarcu ember. Szenzációs gyilkossági eset. Kimondhatatlanul érdekes film.

Hétfő, december 3. Sláger! A megalázottak és elnyomottak.

Apolló-Mozgó: Vasárnap, december 2. Az ököljog. Izgalmas kalanddráma 5 felvonásban. Főszerepben Dora Kaiser és Max Neufeld. Szenzációs gyilkossági eset, a legérdekesebb mesészövevény, hihetetlenül izgalmas film.

Hétfő, december 3. Egy szerelmes asszony kárváriája.

Kalapcsomagoló Hutpackpapier

fehér és színes, Lepagenál Cluj. Kérjen ajánlatot

cipő a legjobb!

Kisvasuti apróanyagot és „S” talpfakapcsokat

raktárról szállítok

Hoffmann Sándor gépészmérnök gépműhelye Cluj-Kolozsvár, Székely-ut 2. szám alatt

Önműködő vizemelőt emeletes házakba, saját vízvezetékét lakóházakba szerelnek

szakszerűen és jutányosan

Pallos és Markó okl. gépészmérnökök

Cluj, Str. N. Iorga (volt Jókai-utca) 7. szám. — Telefonszám 650

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tükroket és butor-üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

„ASTRA” festékgyár Cluj

Strada Regina Maria 25 :: Telefonszám 241

Gyártmányok: Okker, satinober, fekete és falzöldek minden árnyalatban és elsőrendű minőségben

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lei. Jellegű hirdésekre semmiféle felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehető át. A vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetés díjra kívül 2 lei bant bélyegköltésig fizetendő.

Kiadó üzlethelyiség, cím a kiadóban. 6564

Nagybányán

50 évfennálló urisزابو üzletem részére

keresek

nagy gyakorlattal bíró és a modern férfiszabóságához teljesen értő intelligens

szabászt.

Szombaton zárva. Ajánlatokat eddigi működés és igények feltüntetésével kérek.

Deutsch Jenőné Baia-Mare

Eladó jókarban lévő férfi öltönyök Erzsébet-u. 6. sz. földszint.

Azonnal beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertes családi ház sűrűségi feltételek mellett. Rákóczi-ut 19.

Magános nő keres kisebb különbejáratú butorozott szobát a város bármely részén. Megkereséseket „Szerény” jellegre a kiadóba kér.

Telefon 81. **Ladagyár** Flóküzlet Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozókat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1351
Sajovics és Lebovits fakereskedés és ladagyár Cluj, Strada Cernuzii (vott Kajántót-nt) 1 szám

Aarhus Oliefabrik A/s. aarhusi (Dánia) gyárban készült

„Rose“

együtt, minden idegen anyagoktól mentes, tiszta, 100%-os

Cocos-ételzsir

minden más készítményt minőségben messze felülmúl!

כשר אף למחזור
כפי עדותו של הרב הגדול
מוד קאפל רויך
אנדקדק בודענעסער שוויץ

Használatban

ízletes, kellemes, egészséges és ca 20%-kal szaporább más készítményeknél.

Csak egyszer tegyen próbát!

Kapható minden nagyobb tüzser- és esemegeüzletben.

Képv. let és gyári lerakat

Luka Gyula

Keresk. és Bizományi Vállalatna

Turda (Torda)

Telefon 6

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

IZRAEL & Co

szörmeáruházában
Cluj, Calea Victoriei (vott Kossuth L.-u.)
2. szám

Bundák 16000

Sportkabátok. 3000

Boák 475

Gyermekkabátok 800

leitől feljebb kaphatók

Nagy választék szörmeáruházban!

Az 1923—24. évi divat szenzációs szép anyagjai nagy választékban

★ Kabát-, alj- és ruhaszövetek, Monre, brocat, maroquen, georgette, crep de chien, selymek, velour, chiffon, ruhahársonyok minden színben

GRÜNWALD ÉS STEINER

női divatkülönlegességek áruháza Kolozsvár Piata Unirii 12.

Feketeerdői üveg és mindennemű

porcellánárut legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4. Engross! Endetail! 1484

Prima

bácskai

kender

Kapható: Havas Dező Timişoara

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Pegele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc: Juvare Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászati arany és forrasztó * Arany, ezüst és platinaérváltás

Kienze és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezást árgyakban nagy lerakat.

Csak viszontelárusítóknak!

Szívókosarakat

minden méretben raktárról szállít

Transsylvania

Armatura és Gépgyár Rt.

Târgu-Mureş—Marosvásárhely

szobafestő-minták

korong-, mintázó-, marok-, vonalzó- és művészecsetek

nagy választékban érkeztek

RADOS & CO.

festéknagykereskedése
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 21.
Telefon 692

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop, (Brassai-utca) 10
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558
A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza

Cluj-Kolozsvár * V

Pá

Egy nemrég mekerült az európai eszme, amelyet hirdetik utópisták már zolták ezt a képet, könyvet nyilvánosság menet, amellyel a indokolja, alkalmas rohanóknak „megállj elöttük a szabadulás olaus Coudenhove-P a „Páneurópá“-ról. Európájában nem es a sziate apo-toli hiti képzései a jövő E

Akik figyele eseményeit és a na készülő események gal érzik az elköve kiváló francia po napokban, hogy E a második világhá politikusok is ezen legutóbbi beszéde szorongó aggodalo legnagyobb határo az antant nem m helyzetet gyökere ellentét Páris és abban nyilatkozik német kérdésben kedni a francia i európai és ázsiai még elintézésre a nem valószínű, eges-e ezeket az Amerika ma már bizonytalanságát. Jelen a kisantant állat ban és Lengye amelyek egyre ny országtól való

Olaszorszá Anglia mellé á őlt az a terv val, Albániával lónérdekek meg épannyira irat sőt Oroszország mániában is e dului akar a j bulgár-török o san növekszik edésével. Az Oroszország angol-francia egymásközötti kisantant-dipló még megold és macedóniai mutatják, ho lunk. Pillana szoritja a n zetlen konfli népek erős meg az uj y

Erre a Kalergi kön logikával bi az európai lyozhatja m formája az lergi csodál több európe nalista moz lag bizonyi ezek a sze európai né ből keletke kívánja va legnagyobb német filo